

Mjølkegeitfôring: Ytelse og mjølke kvalitet

Forfatter
Margrete Eknæs, UMB

Sammendrag
Høyt grovfôropptak, god grovfôr kvalitet, god fôring i tørrperiode og godt hold på geitene ved kjeing er noen av fellesnevnerne i en kartlegging av 21 besetninger med stabil god kvalitet og høy ytelse.

Publisert
2012

Referanse
Sau og Geit nr. 1/2012

Utskriftsdato
14.02.2025 www.fag.nsg.no

Mjølkegeitfôring:

Ytelse og mjølkekvalitet

Høyt grovfôropptak, god grovfôr-kvalitet, god fôring i tørrperiode og godt hold på geitene ved kjeing er noen av fellesnevnerne i en kartlegging av 21 besetninger med stabil god kvalitet og høy ytelse.

Fôringsregimet i besetningene har lagt grunnlaget for et moderat kraftfôrforbruk, lave syretall og høyt tørrstoffinnhold i mjølka sjøl ved ytelse som ligger 100 kg over gjennomsnittsytelsen i landet.

Besetningsundersøkelsen

Topp Team Fôring Geit har gjennomført en kartlegging av viktige fôrings- og besetningsfaktorer i besetninger som hadde gode produksjons- og kvalitetsresultater i 2010. Kriteriet for å delta i kartleggingen var stabilt lavere

Tabell 1. Kjemisk sammensetning av geitemjølka (%) og nivået av frie fettsyrer i besetningsundersøkelsen og i landet 2010-11. Tallene er basert på avregningsverdier meierileveranse.

	Protein	Fett	Laktose	Sum PFL	Frie fettsyrer
2010:					
Besetningsundersøkelsen	3,07	4,04	4,47	11,6	0,5
Hele landet	3,03	3,94	4,38	11,4	0,8
2011:					
Besetningsundersøkelsen	3,09	4,02	4,37	11,5	0,5
Hele landet	3,04	3,95	4,32	11,3	-

Tabell 2. Gjennomsnittlig næringsverdi for surfôrprøver i besetningsundersøkelsen og landet i 2010.

	Antall Prøver	FEm /kg TS	Råprotein, g/kg TS	NDF, g/kg TS	iNDF, g/kg TS
2010:					
Besetningsundersøkelsen	25	0,88	152	488	161
Hele landet	1.559	0,85	143	535	-

FFS-verdi enn 1,2 gjennom hele laktasjonen og samtidig høy ytelse. Totalt inngikk 21 besetninger i undersøkelsen

(5 fra TINE Nord, 5 fra TINE Vest, 4 fra TINE Øst og 7 fra TINE Sør). Det var en forutsetning at besetningene

Høyt opptak av godt grovfôr er en viktig fellesnevner for besetninger med stabil, god mjølkekvalitet og høy ytelse (Foto: Hege Gonsholt).

hadde tilfredsstillende registreringer i Geitkontrollen, og i tillegg var det ønskelig at det forelå grovføranalyser på bruket.

Lave syretall og høyt tørrstoffinnhold i mjølka

De 21 besetningene leverte mjølk med gjennomgående god kvalitet gjennom hele laktasjonen både i kartleggingsåret 2010 og påfølgende år (Figur 1). Høyeste nivå av frie fettsyrer ble observert rundt 4. til 5. laktasjons-måned.

Innholdet av både protein, fett og laktose var høyere enn landsgjennomsnittet både i 2010 og i 2011, og innholdet av frie fettsyrer var lavere sammenlignet med landsgjennomsnittet (Tabell 1).

Høy ytelse, høy tørrstoffproduksjon og moderat kraftfôrforbruk

Gjennomsnittlig årsavdrått lå 100 kg EKM over landsgjennomsnittet (Figur 2) til tross for at kraftfôrforbruket var noe lavere enn gjennomsnittet for landet (Figur 3). Dette tyder på god grovførkvalitet og høyt grovføropptak i de utvalgte besetningene.

Geitene i de utvalgte besetningene produserte 12,8 kg mer tørrstoff enn gjennomsnittet for landet i 2010.

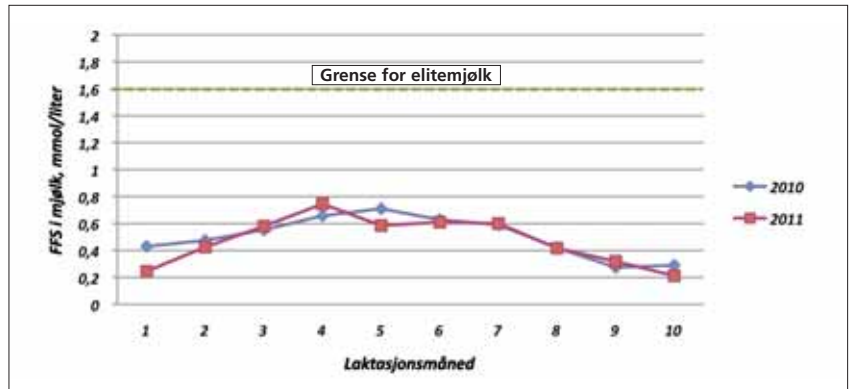
Produsentene er opptatt av grovførkvalitet og grovføropptak

Grovføranalysene fra de 21 bruka viste gjennomsnittlig høyere energikonsentrasjon, proteininnhold og lavere NDF-innhold enn landet for øvrig (Tabell 2). 90% av besetningene brukte ensileringsmiddel. Samtlige besetninger oppga å ha rikelig grovførtildeling med minimum 10% rester.

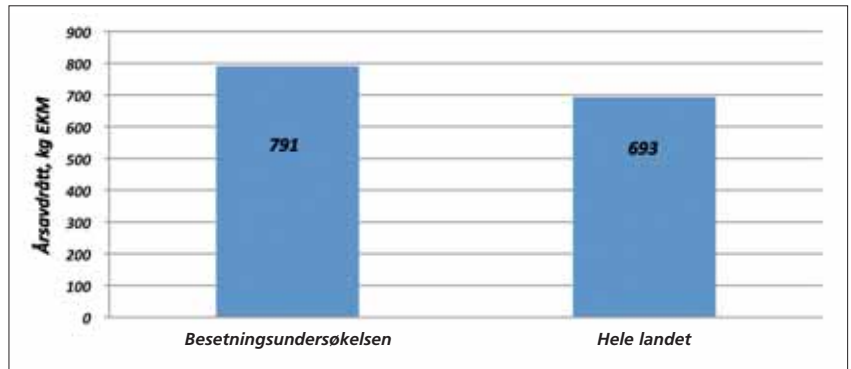
62% av besetningene oppga at de brukte annet grovfør (høy eller høyensilasje) i tillegg til surfør til mjølkegeitene. Videre oppga 86% av besetningene at de brukte støttefôring i hele eller deler av beiteperioden. Mest brukt var surfør, men enkelte brukte også høy eller nyslått gras.

God fordeling av kraftfôr uansett automat eller manuell tildeling

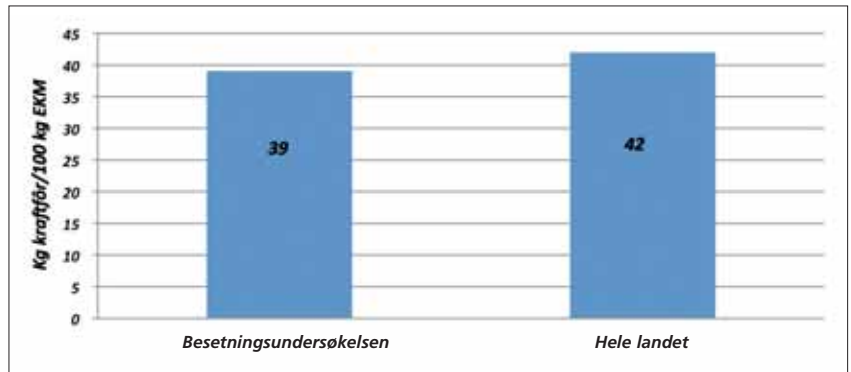
67% av besetningene hadde manuell kraftfôrtildeling, mens de resterende 33% hadde kraftfôrstasjon. Det var en høy frekvens av hyppige

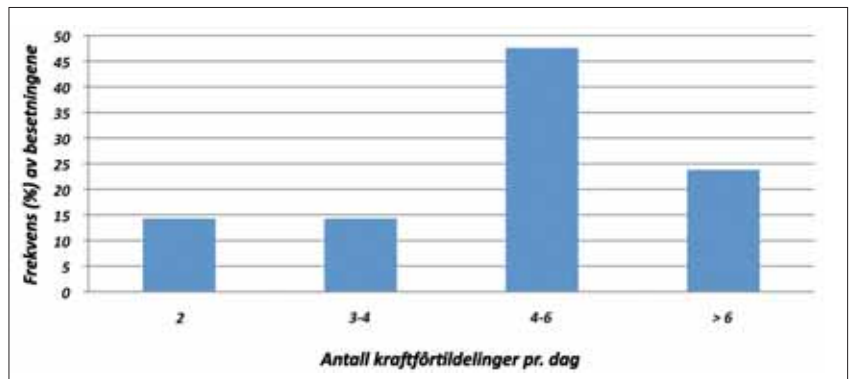
Figur 1: Frie fettsyrer i geitemjølka gjennom laktasjonen. Gjennomsnitt for besetningsundersøkelsen 2010 og 2011.

Figur 2: Gjennomsnittlig årsavdrått i besetningsundersøkelsen og for hele landet i 2010.

Figur 3: Gjennomsnittlig kraftfôrforbruk i besetningsundersøkelsen og for hele landet i 2010.

Figur 4: Frekvens av antall kraftfôrtildelinger i besetningsundersøkelsen 2010.

kraftfördelinger blant besetningene. Totalt fordelte 71% av besetningene kraftfôret på 4 eller flere fôringer (Figur 4). 38% av besetningene praktiserte kraftfôrtak, og mengdene varierte fra 0,8 til 1,5 kg.

Mer enn 8 ukers tørrperiode og godt hold ved kjeing

Gjennomsnittlig lengde på tørrperioden i de 21 besetningene var 11 uker. 79% opplyste at de tok hensyn til geitenes hold når de bestemte fôrstyrken i tørrperioden, og at de la vekt på å føre de opp i godt hold fram mot kjeing og ny laktasjon. Eiers vurdering av holdet til geitene ved kjeing ga gjennomsnittlig holdpoeng på 3,5, både for åringer og voksne geiter.

Store åringer i godt hold

Fôring og stell av kjea under oppdrettet har stor betydning for ytelse og mjølkekvalitet i første laktasjon. Store åringer i godt hold har høyere ytelse,

høyere fettprosent og lavere innhold av frie fettsyrer i mjølka enn mindre åringer i dårligere hold¹⁾.

Det er viktig å sørge for at kjea blir gode grovfôrettere. For å endre enzymproduksjonen og utvikle en mikroflora i vomma som skal fordøye grovfôr, er det nødvendig at kjeet tar opp kraftfôr og seinere grovfôr²⁾. 86% av besetningene praktiserte fri kraftfôrtilgang til kjea. Samtlige brukere oppga at kjea hadde fri tilgang på grovfôr i oppdrettsperioden. 52% ga både surfôr og høy til kjea, 29% ga bare surfôr, mens 19% ga bare høy til kjea.

Tilgang på tilstrekkelig mengde drikkevann er også avgjørende for et godt kjeoppdrett. Undersøkelsen viste at kjea hadde fri tilgang på drikkevann i 86% av besetningene.

Utrangering og avlsarbeid

26% av besetningene oppga at de hadde en sterk vektlegging av FFS-verdier ved utrangering av geiter, 42% vektla denne egenskapen noe, mens 32% oppga at de ikke tok hensyn til høye FFS-verdier i utrangeringen. Delindeksen for FFS varierte fra 9,6 til 11,3 med et gjennomsnitt på 10,3 for de 21 besetningene.

Grunnlaget for god mjølkekvalitet – eiers egne vurderinger

Ni av de 21 besetningene vurderte utelukkende god fôring som den viktigste

årsaken til god mjølkekvalitet. Jevn, god fôring med rikelige mengder med grovfôr av god kvalitet og oppdeling av kraftfôret i mindre porsjoner ble nevnt som viktige faktorer. Videre ble det påpekt viktigheten av god fôring i tørrperioden slik at geitene blir godt rustet til neste laktasjon og et godt fjøsmiljø med god plass både for geitene og oppdrettet. Tre av brukerne vurderte avl og utrangeringsstrategi med stor vekt på utrangering av geiter med høye FFS-verdier og hensyn til genstatus ved utvalg av bukker som den viktigste årsaken til at de lyktes, mens ni besetninger vurderte kombinasjonen av god fôring og målrettet avlsarbeid som viktige faktorer for produksjon av kvalitetsmjølk.

Topp Team Fôring Geit

Margrete Eknæs, Hege Gonsholt,

Knut Hovet, Helga Kvamsås,

Gunn Odlaug Kvelprud, Tove Lauvik og

Harald Volden

Referanser

¹⁾ Borodina, S. (2011). Effekt av body mass index (BMI) ved kjeing på geitmelkkvalitet. Masteroppgave, Universitetet for miljø- og biovitenskap, 77 s.

²⁾ Kvamsås, H., Gonsholt, H., Eknæs, M. (2011). Godt kjeoppdrett! Sau og Geit nr. 6/2011, s. 32-34.

SPINNVILT

rokker, spinneutstyr,
kardemaskiner, kammer m.m.
SPINNEKURS.

www.spinnvilt.no

Melkepumpe for sau og geit

Råmelk: Flytende gull

Pass på at trillingene
får nok råmelk.

Pris kr. 1475,-
+ mva/porto

Hans Næss
Haganes, 5574 Skjold
Tlf.: 918 13 432

NYTT PRODUKT FRÅ OPTIMA:

Optima pH glidemiddel pH 4

Til bruk ved fødselshjelp, børframfall etc. Med alginat og bakteriehemmande organiske syrer.

Dette bør du skaffa deg før lamminga.

Les meir om dette, lammebyte, og andre bruksområder for Optima på www.optima-ph.no - sider for sau og geit.

OPTIMA PRODUKTER AS

Gamle Dalaveg 86, 5600 Norheimsund
Tlf. 56 56 46 10, www.optima-ph.no

